

KLASA: UP/I-344-07/23-01/46

URBROJ: 376-05-23-29

Zagreb, 2. listopada 2023.

Na temelju članka 16. stavka 1. točke 25. i članaka 161. i 162. Zakona o elektroničkim komunikacijama (NN br. 76/22), te članka 96. Zakona o općem upravnom postupku (NN br. 47/09 i 110/21), u inspekcijskom postupku pokrenutom po službenoj dužnosti nad operatorom Hrvatski Telekom d.d., Radnička cesta 21, 10000 Zagreb, OIB: 81793146560, vezano uz primjenu odredaba članaka 101., 102., i 103. Zakona o elektroničkim komunikacijama (NN br. 76/22) inspektor elektroničkih komunikacija Hrvatske regulatorne agencije za mrežne djelatnosti (dalje: HAKOM) donosi

RJEŠENJE

- I. Utvrđuje se da trgovačko društvo Hrvatski Telekom d.d., Radnička cesta 21, 10000 Zagreb prekršilo regulatorne obveze transparentnosti i nediskriminacije određene Odlukom Vijeća HAKOM-a o analizi tržišta veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji KLASA: UP/I-344-01/20-03/02, URBROJ: 376-05-1-20-13, od dana 8. srpnja 2020. godine.
- II. Trgovačkom društvu iz točke I. zabranjuje se svako daljnje kršenje regulatorne obveze transparentnosti i nediskriminacije te mu se nalaže da po primitku ovog rješenja uskladi svoje poslovanje s odredbama Odluke Vijeća HAKOM-a o analizi tržišta veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji KLASA: UP/I-344-01/20-03/02, URBROJ: 376-05-1-20-13, od dana 8. srpnja 2020. godine, odnosno da poštuje obveze određenih mu regulatornih obveza, obveze transparentnosti i obveze nediskriminacije na način da osigura transparentnost uvjeta korištenja veleprodajnih usluga na tržištu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji te jednaku uslugu pristupa svim operatorima.
- III. U slučaju nepostupanja po ovom rješenju, odgovornoj osobi izvršenika, izreći će se novčana kazna u iznosu od 75.345,00 kn (slovima: sedamdesetpet tisuća tristočetredesetpet kuna) / 10.000 eura¹ (slovima: deset tisuća eura). U slučaju daljnjeg neispunjavanja obveze, izreći će se druga, veća novčana kazna.

¹ Preračunato po fiksnom tečaju konverzije (1 EUR=7.53450 kn)

Obrazloženje

Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (dalje: HAKOM) pokrenula je dana 6. travnja 2023. godine postupak inspekcijskog nadzora nad trgovačkim društvom Hrvatski Telekom d.d., Radnička cesta 21, OIB: 81793146560 (dalje: HT) temeljem članka 16. stavka 1. točke 25. i članaka 161. i 162. Zakona o elektroničkim komunikacijama (NN br. 76/22, dalje: ZEK), u svezi utvrđivanja postupanja HT-a sukladno odluci HAKOM-a iz članka 101. stavka 2. ZEK-a, odnosno postupanja sukladno regulatornoj obvezi nediskriminacije iz članka 103. ZEK-a na tržištu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji.

Inspekcijski postupak je pokrenut vezano uz okolnosti pružanja usluge Data Centar povezivanje (dalje: DC povezivanje). Po donošenju Odluke Vijeća HAKOM-a o analizi tržišta veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa od dana 8. srpnja 2020. godine KLASA: UP/I-344-01/20-03/02 (dalje: Analiza) i objavi Standardne ponude HT-a za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa (dalje: Standardna ponuda) koja je obuhvaćala i Dodatak 16 Uvjete korištenja veleprodajne usluge Data centar povezivanje (dalje: Uvjeti korištenja), HAKOM je započeo s izračunom troškovno usmjerenih cijena svih HT-ovih usluga, pa tako i onih koje su se prije 1. listopada 2020. godine pružale na komercijalnoj osnovi slijedom čega cijene nisu bile regulirane. Odlukom, KLASA: UP/I-344-01/20-05/04, URBROJ: 376-05-1-21-53 od 10. lipnja 2021. godine HAKOM je u točki I.7. definirao i nove cijene za uslugu DC povezivanje te su novo definirane cijene bile dva puta niže od tada važećih cijena, a HT ih je bio obavezan primjenjivati od 1. kolovoza 2021. godine, čime je došlo do drastičnog porasta potražnje za predmetnom uslugom.

Naime, HT je od početka pružanja usluge DC povezivanje do 3. veljače 2022. godine omogućavao svim operatorima koji su to zatražili, korištenje usluge DC povezivanje za povezivanje svojih lokacija i za povezivanje svojih krajnjih korisnika, odnosno omogućeno im je korištenje HT-ovog voda za uspostavu međupovezivanja između mreža HT-a i operatora putem usluge DC povezivanje, dok je od 3. veljače 2022. godine počeo odbijati zahtjeve za korištenje prethodno spomenutog, zbog čega su dva operatora pokrenula regulatorne sporove pred HAKOM-om koji su okončani odlukama kojim je utvrđeno da je HT dužan nastaviti pružanje usluge DC povezivanje i realizirati sve zahtjeve u skladu s važećom Standardnom ponudom. Nakon objave prethodno spomenutih odluka i drugi operatori su zatražili uslugu DC povezivanje, no HT je zatražio od HAKOM-a da mu se privremenim rješenjem omogući prestanak ugovaranja novih usluga DC povezivanja, a što je HAKOM usvojio 21. listopada 2022. godine, KLASA: UP/I-344-01/22-03/05, URBROJ: 376-05-1-22-01.

Imajući u vidu nejasne okolnosti nastanka i načina pružanja usluge pokrenut je predmetni postupak kako bi se ispitalo je li HT tijekom pružanja usluge DC povezivanje postupao diskriminatorno prema operatorima korisnicima na način da je pojedinim operatorima aktivno nudio tu uslugu te, do 3. veljače 2022. godine svjesno omogućavao tim operatorima korištenje usluge ne samo za povezivanje lokacija s podatkovnim centrom, već za povezivanje lokacija operatora korisnika općenito, čime je tim operatorima korisnicima omogućio da u navedenom razdoblju ne koriste skuplju reguliranu uslugu najma vodova, koju su drugi operatori morali koristiti.

U tijeku postupka izvedeni su sljedeći dokazi: očitovanja HT-a sa pripadajućim ugovorima i korespondencijom, očitovanja [...] sa pripadajućim ugovorima i korespondencijom, očitovanja [...] i [...], te tri usmene rasprave na kojim su saslušani svjedoci.

Dana 24. travnja 2023. godine, HT je zamolio da se održi usmena rasprava na kojoj bi im bilo pojašnjeno za koje konkretno postupanje HT-a inspektor sumnja da bi se moglo raditi o kršenju regulatorne obveze nediskriminacije.

Dana 3. svibnja 2023. godine je održana prva usmena rasprava. Na raspravi su sudjelovali predstavnici HT-a te predstavnici HAKOM-a. Predstavnici HT-a, ukratko su opisali kako funkcionira DC povezivanje na temelju dosadašnjih ugovora te zatražili od inspektora mogućnost dodatnog očitovanja nastavno na sve izneseno.

Dana 11. svibnja 2023. godine, HT je dostavio dodatno očitovanje kako slijedi: HT je započeo s pružanjem usluge DC povezivanje 2015. godine te je prvi korisnik usluge bio [...], a naknadno su slijedili i ostali operatori. Nadalje, navodi da je HT od početka pružanja usluge svim operatorima korisnicima pružao uslugu DC povezivanje pod jednakim uvjetima i bez ikakve diskriminacije te konkretno, vezano uz standardne zahtjeve operatora za uslugom DC povezivanje, HT od početka pružanja usluge do veljače 2022. godine nije kontrolirao način pružanja usluge DC povezivanje, a što znači da su operatori u cijelom tom razdoblju koristili uslugu DC povezivanje i za povezivanje svojih lokacija i za povezivanje svojih krajnjih korisnika te je navedeno potvrđeno i od strane HAKOM-a u postupcima rješavanja regulatornih sporova između [...] i HT-a te [...] i HT-a koji su rezultirali odlukama Vijeća HAKOM-a od 30. lipnja 2022. godine. Također, HT navodi da je vezano uz Ugovor o međupovezivanju javne pokretne komunikacijske mreže HT-a i javne nepokretne komunikacijske mreže [...], odnosno Ugovor o pružanju usluge Data Centar povezivanje [...] između HT-a i [...] od 20. siječnja 2019. godine, nesporno da je HT omogućio [...] korištenje usluge DC povezivanje za uspostavu HT-ovog voda za potrebe realizacije međupovezivanja mreže [...] i HT-a. No, HT navodi da je i ostalim operatorima koji su tražili realizaciju HT-ovog voda za uspostavu međupovezivanja između mreža HT-a i operatora omogućio isto uz korištenje usluge DC povezivanje navodeći konkretno, operatori [...] su također na jednak način uspostavili međupovezivanja s HT-om, dok su ostali operatori međupovezivanje uspostavili korištenjem svojih vlastitih vodova ili putem infrastrukture nekog trećeg operatora. Kao dokaz da i drugi operatori imaju realizirano međupovezivanje s HT-om korištenjem DC povezivanja, HT je u prilogu dostavio: Ugovor o međupovezivanju javne pokretne mreže HT-a i javne nepokretne mreže [...], Aneks 1 Ugovoru o pružanju usluge Data Centar povezivanje, od 1.11.2020. godine i korespondenciju elektroničkom poštom između HT-a i [...] - u članku 2. Aneksa navedeni su vodovi oznake [...], a u korespondenciji elektroničkom poštom nalazi se poveznica da se radi o vodovima za [...] te Dodatak 1 Ugovoru o pružanju usluge DC povezivanje, od 28.2.2019. godine. Kao dodatni dokaz da niti jedan operator, pa tako niti [...] nije bio diskriminiran, HT je dostavio i korespondenciju elektroničkom poštom između predstavnika HT-a i [...] vezano uz uspostavu međupovezivanja HT-ove pokretne mreže i mreže [...], a gdje je HT u elektroničkoj pošti od 26. travnja 2018. godine [...] ponudio uspostavu HT-ovog voda za međupovezivanje po uvjetima usluge DC povezivanje. Nadalje, HT ističe da je s drastičnim porastom potražnje predmetne usluge započeo detaljnije analizirati podnesene zahtjeve operatora korisnika za uslugom DC povezivanje, te kako bi spriječio daljnji nastanak štete koja bi nastala u slučaju prebacivanja standardnih Ethernet vodova operatora na uslugu DC povezivanje, od 3. veljače 2022. godine započeo s provjerama i striktnim tumačenjem Dodatka 16 Standardne ponude, odnosno Uvjeta korištenja. Konkretno, HT navodi da je 3. veljače 2022. godine putem svog KAM² predstavnika prema operatorima, usmeno obavijestio operatore o početku striktnog tumačenja Uvjeta korištenja te je nakon usmene obavijesti, onim operatorima koji su to zatražili, HT i pisanim putem poslao označene odredbe Uvjeta korištenja iz kojih proizlazi tumačenje koje je HT od tog trenutka

² Key Account Manager je menadžer čiji je posao uspostavljanje kontakata s glavnim klijentima organizacije.

primjenjivao prema svim operatorima, a kao dokaz navedenog, u prilogu je dostavio elektroničku poštu prema operatorima koji su tražili da im se pisanim putem pojasni usmena obavijest. Također, u daljnjoj komunikaciji s operatorima vezano za realizaciju zahtjeva za uslugu DC povezivanje zaprimljenih nakon 3. veljače 2022. godine, HT navodi da je prema svim operatorima primjenjivao isti pristup i na jednak način tumačio uvjete te da je u mogućnosti dostaviti i daljnu komunikaciju elektroničkom poštom sa svim operatorima nakon navedenog datuma u kojoj je u odnosu na pojedinačne zahtjeve pojašnjavao zašto smatra da nisu u skladu s HT-ovim tumačenjem Uvjeta korištenja. Naposljetku, HT je naveo da od početka pružanja usluge DC povezivanje do 3. veljače 2022. godine postupao na jednak način prema svim operatorima, odnosno nije kontrolirao svrhu pružanja usluge DC povezivanje (odnosno operatori su ju koristili i za spajanje korisnika i za komunikaciju njihovih lokacija) niti u odnosu na jednog operatora, odnosno svi su operatori bili u mogućnosti koristiti uslugu DC povezivanje i za potrebe „connectivity“-a te je operatorima koji su tražili HT-ov vod za uspostavu međupovezivanja omogućio uspostavu tog voda po cijeni usluge DC povezivanje, dok nakon 3. veljače 2022. godine također nije bilo diskriminacije na strani HT-a, budući da je od tog dana HT na jednak način tumačio Uvjete korištenja prema svim operatorima i od tog dana na jednak način tretirao sve novo zaprimljene zahtjeve za uslugom DC povezivanje.

Dana 20. lipnja 2023. godine održana je druga usmena rasprava s ciljem saslušanja svjedoka te je ista održana u odsustvu HT-a koji se 15. lipnja 2023. godine očitovao da neće pristupiti istoj jer smatra da se predstavnike operatora koji imaju direktan interes u dovršetku predmetnog inspekcijskog nadzora na štetu HT-a ne može tretirati kao svjedoke u predmetu inspekcijskog nadzora radi potencijalnog kršenja regulatornih obveza upravo od strane HT-a.

Na predmetnoj raspravi je ispitan kao svjedok [...], zaposlenik [...] koji je na upit voditelja postupka kada i na koji način je [...] prvi puta čuo za uslugu DC povezivanje, kako im je usluga predstavljena te zašto [...] prije nije koristio spomenutu uslugu, odgovorio da su za Uvjete korištenja predmetne usluge saznali danom objave na web stranicama HT-a, 1. rujna 2020. godine, da se ta usluga počela primjenjivati 1. listopada 2020. godine, a [...] nije imao saznanja ni nakon njene objave da se ista koristi za povezivanje lokacija krajnjih korisnika operatora korisnika sve do javne objave odluka HAKOM-a od 30. lipnja 2022. godine o regulatornim sporovima između [...] i HT-a te [...] i HT-a u kojima je utvrđeno da je HT dužan nastaviti pružanje usluge DC povezivanje i realizirati sve zahtjeve u skladu s važećom Standardnom ponudom. Po saznanjima da se predmetna usluga može koristiti i u navedene svrhe, svjedok je naveo da je [...] 4. listopada 2022. godine zatražio od HT-a migraciju 25 postojećih ethernet vodova na uslugu DC povezivanje na što su tek nakon tri tjedna dobili odgovor od HT-a da zahtjev nije moguće prihvatiti jer je u međuvremenu HAKOM donio privremeno Rješenje od 21. listopada 2022. godine kojim se zabranjuje daljnje ugovaranje usluge DC povezivanje. Također, svjedok je naveo da su u trenutku objave Standardne ponude HT-a za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa, imali saznanja da je moguće koristiti uslugu DC povezivanje za povezivanje lokacija krajnjih korisnika operatora, tada bi podnijeli zahtjev za migraciju postojećih vodova (ethernet i xWDM) ostvarenih putem veleprodajne usluge HT-a na uslugu DC povezivanje, čime bi [...] mjesečno uštedio/manje plaćao [...] (bez PDV-a). Svjedoku je dodijeljen dodatni rok za dostavu preciznijeg gore navedenog izračuna te dodatno očitovanje o primjerima diskriminatornog ponašanja HT-a vezano uz predmetne veleprodajne usluge. Nadalje, na raspravi je saslušan kao svjedok i [...], zaposlenik [...] koji je na upit voditelja postupka kada i na koji način je [...] prvi puta čuo za uslugu DC povezivanje te kako im je usluga predstavljena odgovorio da je prvi puta čuo za uslugu DC povezivanje otprilike 2015. godine kada je HT-u iznio svoj plan i potrebu vezano uz potrebne mrežne kapacitete u budućim godinama, nakon čega mu je HT predložio korištenje usluge DC povezivanje za agregacijsku i spojnu mrežu, odnosno povezivanje

svojih lokacija. Svjedok je zamolio da mu se dodijeli dodatni rok za provjeru i dostavu korespondencije između HT-a i njega, što mu je i odobreno. Na raspravi je saslušan i [...], [...] [...] koji je na upit voditelja postupka kada i na koji način je [...] prvi puta čuo za uslugu DC povezivanje te kako im je usluga predstavljena odgovorio da je je za uslugu DC povezivanje čuo od drugih firmi, točnije od firme [...], krajem 2018., početkom 2019. Svjedok također navodi da je prema, do sada pribavljenoj elektroničkoj pošti, u travnju 2019. dobio ponudu u iznosu od [...] kn za kapacitet priključne točke 75/75, odnosno [...] kn za 150/150 (bez PDV-a) te da je [...] 30. ožujka 2018. razmatrao mogućnost spajanja HT centrale u Rijeci za potrebe veleprodajne usluge širokopojasnog pristupa i uslugu međupovezivanja HT pokretne mreže zbog čega je poslao mail HT-u uz zamolbu za troškove, a HT mu je ponudio korištenje usluge DC povezivanje za spajanje njegovih lokacija.

Sukladno nalogima sa usmene rasprave, [...] je 28. lipnja 2023. godine putem elektroničke pošte dostavio precizniji izračun potencijalnih ušteda koje bi [...] ostvario migracijom svih postojećih vodova (Ethernet i xWDM) koje koristi putem veleprodajnih usluga HT-a ([...]) na veleprodajnu uslugu DC povezivanje. Radi izbjegavanja dvojbi, predmetni izračun se odnosi na sve postojeće iznajmljene vodove [...] koji su realizirani putem veleprodajnih usluga HT-a, a ne samo na 25 Ethernet vodova za koje je [...] i podnio zahtjev za migraciju na uslugu DC povezivanje 4. listopada 2022. godine. S obzirom da su se od javne objave veleprodajnih uvjeta za uslugu DC povezivanje naknade mijenjale u 2 navrata, [...] je naveo da je u nastavku izračun mjesečnih ušteda prema cijenama koje su bile u primjeni za pripadajuće razdoblje:

- za razdoblje od 1. listopada 2020. do 31. srpnja 2021. godine potencijalna mjesečna ušteda iznosi [...]EUR
- za razdoblje od 1. kolovoza 2021. do 31. prosinca 2022. godine potencijalna mjesečna ušteda iznosi [...]EUR
- za razdoblje od 1. siječnja 2023. do 31. svibnja 2023. godine potencijalna mjesečna ušteda iznosi [...]EUR

a što je ukupno ušteda od [...]EUR. Vezano za diskriminatorna ponašanja HT-a, [...] je u svom očitovanju naveo da se godinama usluge visokokvalitetnog pristupa uopće nisu konzumirale prema cijenama iz standardne ponude HT-a (zbog izrazito visokih iznosa) već je HT paralelno s navedenom standardnom ponudom kreirao čitav niz usluga/paketa koje su se pružale po značajno nižim cijenama od onih koje je odredio HAKOM. Iako su cijene generalno bile povoljnije, navedene usluge su se pružale potpuno netransparentno i, kako je objava Uvjeta korištenja navedenih usluga naknadno pokazala, čak i diskriminatorno u odnosu na pojedine operatore. Nadalje, [...] navodi da do javne objave navedenih Uvjeta korištenja nije imao saznanja o uvjetima i naknadama po kojima je moguće koristiti uslugu DC povezivanje, iako je i prije javne objave bio korisnik drugih veleprodajnih usluga visokokvalitetnog pristupa (iznajmljenih vodova) HT-a te da iako su se u nekoliko navrata vodili pregovori o uvjetima pružanja usluga iznajmljenih vodova između HT-a i [...], HT mu nikada nije ponudio mogućnost ugovaranja usluge DC povezivanje. Također, [...] ističe da je HT potpuno samostalno odredio cijene svih „komercijalnih“ ponuda koje su tek 2020. godine postale i javno objavljene, a HAKOM je 2021. godine odredio najveće iznose za navedene usluge vodeći računa o vrsti tehnologije putem koje se iste pružaju, tako je HAKOM odredio i maksimalne iznose cijena usluge DC povezivanje zadržavajući iste odnose cijena koje je HT inicijalno sam odredio u odnosu na ostale usluge temeljene na Ethernet tehnologiji. Također, [...] navodi da su cijene navedene usluge u skladu s rezultatima troškovnog modela HAKOM-a, jednako kao za sve ostale usluge temeljene na Ethernet tehnologiji, snižene za [...], pritom su cijene usluge DC povezivanje čak i prije ove korekcije od strane HAKOM-a bile značajno niže od svih ostalih usluga koje se pružaju putem Ethernet tehnologije te se većina iznajmljenih vodova putem veleprodajnih usluga HT-a koristi u sklopu usluge Data paket te je i u tom odnosu [...] diskriminiran od strane HT-a s obzirom da prije objave

veleprodajnih uvjeta za predmetnu uslugu nije imao saznanja o svim komercijalnim uvjetima koje je HT nudio i ugovarao s drugim operatorima, a koji su za [...] postali vidljivi tek javnom objavom spomenutih Uvjeta korištenja 2020. godine, a dodatno je, i nakon objave Uvjeta korištenja, HT onemogućio [...] u korištenju svih pogodnosti javno objavljene ponude budući da tumači primjenu javno objavljenih uvjeta svojevóljno i selektivno te na taj način krši regulatornu obvezu transparentnosti, a posljedično i nediskriminacije. Uzimajući u obzir da su cijene koje su do „zamrzavanja“ usluge DC povezivanje od strane HAKOM-a bile dostupne u sklopu predmetne usluge niže od cijena koje [...] ostvaruje u sklopu usluge Data paket te da je [...] u potpunosti onemogućen u korištenju usluge DC povezivanje, a HT mu ne omogućuje niti korištenje usluge Data paket u skladu s njezinim javno objavljenim uvjetima, [...] navodi da je primoran koristiti veleprodajne usluge HT-a po značajno nepovoljnijim uvjetima, što svakako predstavlja diskriminaciju od strane HT-a prema [...] u odnosu na ostale operatore i na maloprodaju HT-a.

Dana 2. srpnja 2023. godine, [...] je dostavio očitovanje u kojem je dostavio elektroničku poštu s ponudama i ugovorima HT-a za uslugu DC povezivanje za lokacije [...].

Na zapisnik s druge usmene rasprave, HT se očitovao 11. srpnja 2023. godine na način da smatra da [...], [...] i [...] nisu smjeli biti saslušani kao svjedoci u ovom predmetu inspekcijskog nadzora nad HT-om i da je njihovim saslušanjem u svojstvu svjedoka učinjena povreda pravila upravnog postupka na štetu HT-a posebice zato što je iz zapisnika s održane usmene rasprave vidljivo da [...], [...] i [...] nisu postavljana pitanja o njihovim osobnim saznanjima već su tretirani kao opunomoćenici operatora u kojima su zaposleni, stoga se nije radilo o svjedočenju fizičkih osoba kao svjedoka već o svjedočenju operatora kao pravnih osoba putem svojih predstavnika, iako pravne osobe ne mogu biti saslušane kao svjedoci. HT je naveo da su im postavljana pitanja na način da se njih (fizičke osobe, pojedince) pitalo na koji je način kompanija u kojoj rade ([...], [...], [...]) čula za uslugu DC povezivanje i kako je kompaniji u kojoj rade usluga predstavljena, umjesto da ih se, ukoliko ih se tretira kao svjedoke, pitalo što oni kao fizičke osobe znaju o predmetnoj temi i koja su njihova osobna saznanja te da se iskaz pojedinog zaposlenika o tome kada i kako je kompaniji u kojoj ta osoba radi predstavljena neka usluga ne može smatrati kao relevantan budući da je nemoguće da jedan zaposlenik raspolaže svim informacijama i da su mu poznati svi kontakti između HT-a i operatora na temu određene veleprodajne usluge, pogotovo u slučaju [...] koji ujedno nije zaposlenik odjela kompanije ([...]) koji se bavi veleprodajom već zaposlenik Odjela za regulatorne i EU poslove pa on niti ne mora imati relevantne informacije o tome kada je neka veleprodajna usluga HT-a bila poznata [...]. Neovisno o navedenom, a vezano uz dostavljena očitovanja operatora HT navodi da je iz korespondencije putem elektroničke pošte koju je dostavio [...] vidljivo da je na ponudi usluge DC povezivanje za [...] radila tadašnja zaposlenica HT veleprodaje [...] (kasnije [...]), a koja je [...] prekinula radni odnos s HT-om te se zaposlila u odjelu veleprodaje [...] i još uvijek je tamo zaposlena, stoga bilo kakvi navodi iz očitovanja [...] o tome da [...] nije znao za uslugu DC povezivanje nisu utemeljeni i bazirani na činjenicama.

Nastavno na ovakve navode HT-a, inspektor je 17. srpnja 2023. godine pozvao HT i [...], zaposlenicu [...], na treću usmenu raspravu na kojoj će svjedočiti [...]. Rasprava je održana 20. srpnja 2023. godine u odsustvu uredno pozvanog HT-a. Na raspravi je saslušana kao svjedok [...], zaposlenica [...] koja je na upit voditelja postupka vezano uz HT-ove navode da činjenično nije utemeljeno da [...] nije znao za predmetnu uslugu DC povezivanje budući da je iz korespondencije putem elektroničke pošte, koju je dostavio [...], vidljivo da je na ponudi usluge DC povezivanje za [...] radila tadašnja zaposlenica HT veleprodaje [...] (kasnije [...]), a koja je [...] prekinula radni odnos s HT-om te se zaposlila u odjelu veleprodaje [...], svjedokinja navodi da poslovne tajne HT-a, u što

spada i sadržaj predmetne ponude, nije odavala novom poslodavcu s obzirom da obveza čuvanja poslovne tajne iz ugovora o radu s HT-om traje neograničeno nakon prestanka ugovora o radu te s obzirom da iz istog proizlazi odgovornost za kazneno djelo.

Dana 20. srpnja 2023. godine, HT se na zapisnik sa treće usmene rasprave očitovao 27. srpnja 2023. godine navodeći da se [...] očitovala o tome da nije odala novom poslodavcu sadržaj konkretne ponude dane [...] -u niti je odala druge poslovne tajne HT-a, no međutim [...] se nije očitovala o tome da li je novom poslodavcu prenijela informaciju o postojanju usluge DC povezivanje, a koja se činjenica (o postojanju same usluge, ne i o sadržaju konkretnih ponuda) ujedno ne bi smatrala poslovnom tajnom budući da se radilo o usluzi koju je HT redovito nudio na tržištu.

Iz svega prethodno navedenog te analizom dostavljene dokumentacije inspektor je zaključio da HT nije postupao u skladu s odlukom HAKOM-a iz članka 56. stavka 2. tad važećeg Zakona o elektroničkim komunikacijama (NN br. 73/08, 90/11,133/12, 71/14 i 72/17) jednakom sadašnjem važećem članku 101. stavku 2. ZEK-a, odnosno nije poštivao regulatorne obveze transparentnosti i nediskriminacije iz članaka 58. i 59. tad važećeg Zakona o elektroničkim komunikacijama (NN br. 73/08, 90/11,133/12, 71/14 i 72/17) jednakim sad važećim člancima 102. i 103. ZEK-a na tržištu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji na način da osigura transparentnost Uvjeta korištenja te jednaku uslugu pristupa svim operatorima.

a) u odnosu na povredu obveze transparentnosti u vezi s člankom 102. ZEK-a

HT je od početka pružanja usluge DC povezivanje do 3. veljače 2022. godine omogućavao svim operatorima koji su zatražili povezivanje, korištenje usluge DC povezivanje za povezivanje svojih lokacija i za povezivanje svojih krajnjih korisnika, odnosno omogućeno im je korištenje HT-ovog voda za uspostavu međupovezivanja između mreža HT-a i operatora putem usluge DC povezivanje. Od 3. veljače 2022. godine HT je počeo odbijati sve zahtjeve za korištenje usluge DC povezivanje budući da je od toga dana počeo drugačije tumačiti svoje Uvjete korištenja. Samim time, odnosno dvosmislenim tumačenjima uvjeta narušio je transparentnost Uvjeta korištenja koji su sukladno obvezi iz Analize objavljeni 1. listopada 2020. godine u Standardnoj ponudi HT-a za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa u sklopu Dodatka 16.

Naime, u prethodno spomenutim Uvjetima korištenja u Dodatnim napomenama na stranici 9. HT je izričito naveo da „*Lokacije istog korisnika koje koriste Uslugu ne mogu međusobno komunicirati*“, dok je istovremeno, sve do 3. veljače 2022. godine omogućavao korištenje usluge na način da lokacije istog korisnika koje koriste uslugu mogu međusobno komunicirati. Štoviše, HT je tijekom postupaka rješavanja sporova s [...] i [...] izričito tvrdio da su [...] i [...] uslugu koristili suprotno Uvjetima korištenja te da im iz tog razloga uskraćuje pristup toj usluzi u slučajevima kada bi lokacije koje su povezane s HT-ovim podatkovnim centrom međusobno komunicirale. HT je također sam, u više navrata potvrdio da je svjesno pogrešno tumačio Uvjete korištenja te je samoinicijativno odredio datum 3. veljače 2022. godine kao datum od kada počinje ispravno tumačiti korištenje usluge, a što je vidljivo iz očitovanja HT-a danog 11. svibnja 2023. godine. Dakle, iz svega navedenog može se zaključiti da je HT do 3. veljače 2022. godine svjesno omogućavao korištenje usluge DC povezivanje za međusobno povezivanje lokacija koje su povezane na podatkovni centar HT-a, iako je kasnije tumačio da takvo korištenje usluge nije u skladu s Uvjetima korištenja.

U isto vrijeme dok je HT operatorima koji su to, kako HT tvrdi, zatražili, omogućavao uspostavu vodova za međupovezivanje putem usluge DC povezivanje, u Standardnoj ponudi za usluge

međupovezivanja HT-a za operatore elektroničkih komunikacija ovlaštene za pružanje javne govorne usluge u Republici Hrvatskoj te u Standardnoj ponudi međupovezivanja u pokretnoj elektroničkoj komunikacijskoj mreži HT-a je bilo jasno propisano da su uvjeti, ukoliko se koriste vodovi HT-a, definirani u Standardnoj ponudi HT-a za iznajmljene elektroničke komunikacijske vodove (odnosno Standardnoj ponudi HT-a za uslugu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa) u kojoj je obračun postotka korištenja vodova od strane Operatora korisnika (za vodove za međupovezivanje između HT-a i Operatora korisnika) definiran u Dodatku 2, a u kojem su propisane cijene vodova putem Ethernet tehnologije koje su višestruko više od cijena usluge DC povezivanje. Pri tom, bitno je napomenuti da se u Dodatku 16, odnosno Uvjetima korištenja niti jednom riječju ne spominje mogućnost korištenja usluge DC povezivanje za uspostavu voda za međupovezivanje te uzimajući u obzir ograničenje iz Uvjeta korištenja o nemogućnosti komuniciranja povezanih lokacija, kao i izjavu svjedoka [...], zaposlenika [...] od 20. lipnja 2023. godine, inspektor zaključuje da nisu svi operatori mogli imati saznanje da je predmetnu uslugu moguće koristiti i za uspostavu voda za međupovezivanje, odnosno da Uvjeti korištenja nisu bili transparentni te da je samim time došlo do kršenja regulatorne obveze transparentnosti. Različitim tumačenjem i primjenom Uvjeta korištenja operatori korisnici nisu imali omogućenu potpunu i jasnu informaciju o veleprodajnoj usluzi DC povezivanje te o Uvjetima korištenja iste, a što je osnovna svrha određivanja obveze transparentnosti. Naime, u Analizi na stranici 54. jasno stoji: „Svrha navedene obveze je da svi operatori na mjerodavnom tržištu imaju mogućnost uvida u uvjete korištenja veleprodajne usluge visokokvalitetnog pristupa i usluge dijela veleprodajnog visokokvalitetnog pristupnog proizvoda. Obveza transparentnosti se u potpunosti nadopunjuje s obvezom nediskriminacije te je nužna iz razloga što su veleprodajna usluga visokokvalitetnog pristupa te usluge dijela veleprodajnog visokokvalitetnog pristupnog proizvoda tehnički zahtjevnije usluge. Stoga je provođenje obveze nediskriminacije moguće samo u slučaju transparentnog prikaza svih informacija i uvjeta potrebnih za pružanje ove usluge“.

Iz svega navedenog jasno proizlazi da Uvjeti korištenja niti HT-ovo tumačenje istih, nisu jasni i transparentni. Stoga inspektor zaključuje da je HT prekršio regulatornu obvezu transparentnosti.

b) u odnosu na povredu obveze nediskriminacije u vezi s člankom 103. ZEK-a

Inspektor zaključuje da je HT, osim što je prekršio obvezu transparentnosti, prekršio i regulatornu obvezu nediskriminacije, koja mu je također određena Analizom. Naime, sama obveza transparentnosti je, kako i u samoj Analizi stoji (stranica 54.): „**HAKOM je odredio HT-u obvezu transparentnosti s obzirom da smatra da će navedena obveza riješiti sve prepreke razvoju tržišnog natjecanja koje su definirane u poglavlju 7.2. i 7.3. ovog dokumenta i sve slične prepreke koje nisu izravno definirane, a mogle bi dovesti do istih problema na tržištu. Navedena regulatorna obveza je i dodatna obveza u smjeru rješavanja svih prepreka razvoju tržišnog natjecanja koje su vezane uz diskriminaciju na cjenovnoj osnovi i diskriminaciju koja nije na cjenovnoj osnovi budući da je moguće utvrditi sve oblike diskriminacijskog ponašanja samo kada su transparentno objavljeni uvjeti pod kojima operator sa značajnom tržišnom snagom (kojem je određena regulatorna obveza transparentnosti) nudi predmetnu veleprodajnu uslugu. Stoga, samo uz transparentno objavljene uvjete operatori mogu utvrditi jesu li diskriminirani rokovima, uvjetima ili cijenama prilikom pružanja predmetne usluge.**“ „...Obveza transparentnosti se u potpunosti nadopunjuje s obvezom nediskriminacije te je nužna iz razloga što su veleprodajna usluga visokokvalitetnog pristupa te usluge dijela veleprodajnog visokokvalitetnog pristupnog proizvoda tehnički zahtjevnije usluge. Stoga je provođenje obveze nediskriminacije moguće samo u slučaju transparentnog prikaza svih informacija i uvjeta potrebnih za pružanje ove usluge.“

Dakle, iako HT u svojem očitovanju od 11. svibnja 2023. godine tvrdi da je prema svim operatorima uvijek postupao jednako, odnosno da je do 3. veljače 2022. godine svim operatorima koji su zatražili realizaciju HT-ovog voda za uspostavu međupovezivanja između mreža HT-a i operatora omogućio isto uz korištenje usluge DC povezivanje, inspektor smatra da zbog netransparentnosti Uvjeta korištenja nisu svi operatori mogli imati informaciju da se usluga DC povezivanje može koristiti za uspostavu voda za međupovezivanje, a što potvrđuje i izjava svjedoka [...], zaposlenika [...] od 20. lipnja 2023. godine, te stoga može bitno nisu niti mogli zatražiti uspostavu HT-ovog voda za međupovezivanje jer im je bilo povoljnije uspostaviti vlastiti vod u odnosu na informacije o uvjetima za uspostavu voda za međupovezivanje koji su bili navedeni u Standardnoj ponudi.

Štoviše, [...] je dana 28. lipnja 2023. godine dostavio precizniji izračun potencijalnih ušteda koje bi [...] ostvario migracijom svih postojećih vodova (Ethernet i xWDM) koje koristi putem veleprodajnih usluga HT-a (oko 240 vodova) na veleprodajnu uslugu DC povezivanje, da je imao saznanja da se usluga DC povezivanje može koristiti za uspostavu voda za međupovezivanje, a što iznosi [...] EUR u periodu od 1. listopada 2020. do 31. svibnja 2023. godine. Iz prethodno navedenoga proizlazi da je ovakvo ponašanje HT-a neprofesionalno i nedopustivo za operatora sa značajnijom tržišnom snagom te da je može bitno utjecalo na poslovanje [...].

Iz svega navedenog jasno proizlazi da zbog netransparentnosti Uvjeta korištenja nisu svi operatori mogli imati informaciju da se usluga DC povezivanje može koristiti za uspostavu voda za međupovezivanje te stoga inspektor zaključuje da je HT prekršio i regulatornu obvezu nediskriminacije.

c) očitovanje o procesnim prigovorima

Nastavno na HT-ove navode o tome da [...], [...] i [...] nisu smjeli biti saslušani kao svjedoci u ovom predmetu inspekcijskog nadzora i da je njihovim saslušanjem u svojstvu svjedoka učinjena povreda pravila upravnog postupka, inspektor zaključuje da je HT-ov prigovor na svjedoke pravno neutemeljen jer iz čl. 62 . stavka 1. Zakona o općem upravnom postupku (NN br. 47/09 i 110/21, dalje: ZUP) proizlazi da svjedok može biti svaka osoba za koju se smatra da ima saznanja o određenim činjenicama i koja svoja saznanja može priopćiti te su tako [...], [...] i [...] kao zaposlenici operatora iznijeli svoja saznanja o poslovanju operatora kod kojeg su zaposleni.

Također, vezano uz HT-ove navode da je na ponudi usluge DC povezivanje za [...] radila tadašnja zaposlenica HT veleprodaje [...] (kasnije [...]), a koja je [...] prekinula radni odnos s HT-om te se zaposlila u odjelu veleprodaje [...] i još uvijek je tamo zaposlena, iz čega HT zaključuje da su navodi iz očitovanja [...] o tome da [...] nije znao za uslugu DC povezivanje do javne objave Odluka HAKOM-a od 30. lipnja 2022. godine o regulatornim sporovima između [...] i HT-a te [...] i HT-a, neutemeljeni i nisu bazirani na činjenicama, inspektor zaključuje da HT-ovi navodi nemaju pravno kao ni logično uporište budući da sama činjenica da netko tko je radio za HT, u trenutku kada ode kod drugog operatora, automatski odaje poslovne tajne te krši ugovor o radu, iz kojeg proizlazi odgovornost za kazneno djelo, nije pravno utemeljena te osim toga, da je [...] odala poslovnu tajnu, logika nalaže da bi [...] nakon saznanja da je za uslugu DC povezivanje moguće koristiti umjesto uspostave voda za međupovezivanje, radi uštede od [...] EUR podnio zahtjev za uslugom DC povezivanje mnogo ranije, a ne tek kada je vidio Odluke HAKOM-a od 30. lipnja 2022. godine o regulatornim sporovima između [...] i HT-a te [...] i HT-a.

Nastavno na prethodno navedeni zaključak, inspektor je ovim Rješenjem HT-u zabranio svako daljnje kršenje regulatorne obveze transparentnosti i nediskriminacije te mu je naložio da po primitku ovog rješenja uskladi svoje poslovanje s odredbama članaka 101., 102., 103. Zakona o elektroničkim komunikacijama (NN br. 76/22), odnosno da poštuje obveze određenih mu regulatornih obveza, obveze transparentnosti i obveze nediskriminacije na način da osigura transparentnost uvjeta korištenja veleprodajnih usluga na tržištu veleprodajnog visokokvalitetnog pristupa koji se pruža na fiksnoj lokaciji te jednaku uslugu pristupa svim operatorima gdje mu je to propisano kao operatoru sa značajnijom tržišnom snagom.

Nadalje, inspektor je temeljem članka 142. ZUP-a za slučaj nepostupanja po ovom rješenju odgovornoj osobi izvršenika zaprijetio izricanjem novčane kazne u iznosu od 75.345,00 kn (slovima: sedamdesetpet tisuća tristočetrestpet kuna)/ 10.000 eura (slovima: deset tisuća eura), preračunato po fiksnom tečaju konverzije 1 EUR = 7,53450 kuna, a za slučaj daljnjeg neispunjavanja obveze, izricanjem druge, veće novčane kazne.

Na temelju svega navedenog odlučeno je kao u izreci.

Ovo rješenje će se objaviti na internetskoj stranici HAKOM-a.

UPUTA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv ovog rješenja žalba nije dopuštena. Protiv ovog rješenja može se, u roku od 30 dana od dana njezina primitka, pokrenuti upravni spor pred Visokim upravnim sudom.

**INSPEKTOR ELEKTRONIČKIH
KOMUNIKACIJA**

***Željka Kardum Ban, mag.ing.el.,
univ.spec.elect.comm., univ. spec.oec.***

Dostaviti:

1. Hrvatski Telekom d.d., Radnička cesta 21, 10000 Zagreb, UP-osobnom dostavom
2. U spis